

PERDENİN KALDIRILMASI KURAMININ UYGULAMADAKİ SEYRİ

THE PROGRESS OF LIFTING THE CORPORATE VEIL THEORY IN THE JUDICIAL PRACTICE

Hakemli Makale

Barış KAYA*

İÇİNDEKİLER

I. GİRİŞ	484
II. PERDENİN KALDIRILMASINDA YARGITAYCA GÖZETİLEN KAVRAM VE KRİTERLERE GENEL BAKIŞ	484
A. Dürüstlük Kuralı ve Hakkın Kötüye Kullanılması Yasası	484
B. Organik Bağ, Yönetmelik Anlamında ve Malvarlığı Bakımından Özdeşlik	486
III. YARGITAY'IN PERDENİN KALDIRILMASINA NEDEN OLAN OLAYLARIN İSPATLANMASI BAĞLAMINDAKİ YAKLAŞIMI	488
IV. PERDENİN KALDIRILMASI YÖNTEMLERİ AÇISINDAN YARGITAY KARARLARI VE YARGITAY'IN FARKLI DAİRELERİNİN PERDENİN KALDIRILMASINA İLİŞKİN UYGULAMADAKİ YAKLAŞIMLARI	489
A. Perdenin Kaldırılması Yöntemleri Açısından Yargıtay Kararları	489
B. Yargıtay'ın Farklı Dairelerinin Perdenin Kaldırılması Kuramının Uygulanmasındaki Yaklaşımları	490
SONUÇ	491

ÖZ

Tüzel kişiliği haiz ortaklıklarda tüzel kişilik perdesinin kaldırılması meselesi, özellikle 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun kanunlaşma sürecinden başlayarak bugüne kadar doktrinde birçok esere konu olmuştur. Yargıtay'ın farklı hukuk daireleri ve Hukuk Genel Kurulu tarafından verilmiş olan kararları incelendiğinde, özellikle son senelerdeki kararlar ile artık belirli kriterlerin yerleşmiş olduğundan söz edebilmek mümkündür. Konunun kapsamlı olarak tahlil edildiği kararlarda, Yargıtay'ın meseleye

DOI: 10.32957/hacettepehdf.1092811

Makalenin Geliş Tarihi: 24.03.2022

Makalenin Kabul Tarihi: 05.05.2022

* Dr., İstanbul Barosu

E-posta: bariskaya@hotmail.co.uk

ORCID: 0000-0002-8828-4575.

Bu makale Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Araştırma ve Yayın Etiği kurallarına uygun olarak hazırlanmıştır.

dürüstlük kuralı ve hakkın kötüye kullanılması temelinden yaklaştığı, buradan hareketle organik bağ, muvazaalı işlem, yönetsel özdeşlik gibi perdenin kaldırılması kuramıyla ilişkili kavramları da dikkate aldığı söylenmelidir. Bu noktada Yargıtay'ın özellikle üzerinde durduğu husus üçüncü şahıslara bilinçli olarak zarar verme saikiyle hareket edilmiş olması ve buna ilişkin fiillerin bir takım somut deliller ile ispat edilmesidir. Ticari alacakların tahsili amacına yönelik perdenin kaldırılması talepleri konusunda Yargıtay'ın daha sıkı kriterler gözettiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Ancak farklı özel hukuk alanlarına ilişkin bir takım özel daire kararları bağlamında bu yaklaşımın aynı şekilde uygulandığı da ifade edilemez. Özellikle iş hukukuna ilişkin işçi alacağı davaları bakımından tespitlerimiz, en azından ilkesel bazda, özel daire yaklaşımının daha cesaretlendirici olduğu yönündedir. Bu durumu iş hukukunun kendine has özellikleri ve çalışanların haklarının korunması ilişkin saiklerle açıklamak mümkündür. Bunun yanı sıra piyasadan yüksek kazanç karşılığında mevduat toplanmasına dayanan ihtilaflara ilişkin davalarda Yargıtay'ın kuramın uygulanmasına daha eğilimli olduğu söylenebilir. Söz konusu ihtilafların dayandığı olgular değerlendirildiğinde bu yaklaşım isabetli görülmelidir. Durağan olmayan içtihatlar sayesinde perdenin kaldırılması kuramının uygulamasına ilişkin kriter ve sınırların zaman geçtikçe daha da şekilleneceğini beklemekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Tüzel Kişilik Perdesi, Tüzel Kişilik Perdesinin Kaldırılması, Yargıtay, Organik Bağ, Dürüstlük Kuralı.

ABSTRACT

The issue of lifting the corporate veil in companies having legal personality has been the subject of many works in the doctrine, especially starting from the enactment process of the Turkish Commercial Code No. 6102. When the decisions of the Court of Cassation made by its different Private Law Chambers and the General Assembly of Private Law Chambers are examined, it is possible to mention that certain criteria have now been established, especially with the decisions in recent years. It should be said that in the decisions in which the issue is analyzed comprehensively, the Court of Cassation approaches the issue on the basis of the rule of good faith and abuse of right, and from this point of view, it also takes into account the concepts related to the theory of lifting the veil, such as organic bond, collusion, and administrative identicalness. At this point, the view that the Court of Cassation especially emphasizes is that there must be the intention of harming third parties deliberately and the acts related to this must be proved with some concrete evidence. It would not be wrong to say that the Court of Cassation observes more stringent criteria regarding the requests for lifting the corporate veil especially for the purpose of collecting commercial receivables. However, it cannot be stated that this approach is applied in the same way in the context of several Private Law Chamber decisions regarding different private law areas mentioned above. Our findings, especially in terms of labor claims related to labor law, are that the approach of the related Chamber is more encouraging, at least in principle. It is possible to explain this situation with the specific features of the labor law and the motivations related to the protection of the rights of the employees. In

addition, it can be said that the Court of Cassation is more inclined to apply the theory in disputes based on the collection of deposits in return for high profits from the market. When the facts on which these disputes are based are evaluated, this approach should be seen as correct. We expect that the criteria and limits for the application of the lifting the corporate veil theory will become more shaped as time passes, thanks to unstable jurisprudence.

Keywords: Corporate Veil, Lifting the Corporate Veil, Court of Cassation, Organic Bond, Principle of Good Faith.

I. GİRİŞ

Perdenin kaldırılması kuramının uygulamadaki seyri bağlamında öncelikle perdenin kaldırılması kuramına ilişkin Yargıtay tarafından gözetilen temel kavram ve kriterlere değinilmesi gerekir. Bu kapsamda kuramın temelini teşkil eden dürüstlük kuralı ve hakkın kötüye kullanılması yasağı kavramları ele alınacak, sonrasında ise, konuyla bağlantılı kabul edilen organik bağ, yönetim ve malvarlığı bakımından özdeşlik kavramları üzerinde durulacaktır. Bu konuları takiben Yargıtay'ın kuramın ispatlanması bakımından gerekli gördüğü şartlar değerlendirilecektir. Tüm bu konuları takiben, perdenin kaldırılması yöntemleri bağlamında Yargıtay uygulaması ele alınacak ve Yargıtay'ın farklı hukuk davalarına bakmakla görevli dairelerinin kurama ilişkin yaklaşımları tahlil edilecektir.

II. PERDENİN KALDIRILMASINDA YARGITAYCA GÖZETİLEN KAVRAM VE KRİTERLERE GENEL BAKIŞ

A. Dürüstlük Kuralı ve Hakkın Kötüye Kullanılması Yasağı

Türk hukukunda doktrindeki hâkim görüş, perdenin kaldırılması kuramının hukuki dayanağını hakkın kötüye kullanılması yasağı ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu m. 2

hükmünde yer verilen dürüstlük kuralında görmektedir¹. Alman ve İsviçre hukuk düzenleri bağlamında da aynı durumun geçerli olduğu söylenebilir².

Doktrindeki eğilimle paralel olan Yargıtay'ın açıklanan yaklaşımı Türk hukuku bakımından haklı ve doğal karşılanmalıdır. Bahis konusu kuramın kanunda açıkça düzenlenmiş olmadığı değerlendirildiğinde, ortaklık alacaklılarının ve diğer ilgili çevresinin zarar görmesine hukuka aykırı tasarruflarla sebebiyet verilmesi dürüstlük kuralına aykırılık ve hakkın kötüye kullanılmasını teşkil edecektir³.

Yargıtay, perdenin kaldırılması konusunda vermiş olduğu en eski kararlarından itibaren kuramın dayanağının dürüstlük kuralı ve hakkın kötüye kullanılması yasağı olduğunu vurgulamakta ve bu görüşünü istikrarlı şekilde devam ettirmektedir⁴. Bunun yanı sıra yine Yargıtay tarafından çeşitli kararlarında muvazaa, kanuna karşı hile gibi kavramların kullanıldığı görülmektedir⁵. Ancak bu kavramları, perdenin kaldırılması

¹ Pek çokları yerine bkz. TEKİNALP, Gülören / TEKİNALP, Ünal, **Perdeyi Kaldırma Teorisi**, Reha Poroy'a Armağan, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi, İstanbul, 1995, s. 396; YANLI, Veliye, **Anonim Ortaklıklarda Tüzel Kişilik Perdesinin Kaldırılması ve Pay Sahiplerinin Ortaklık Alacaklılarına Karşı Sorumlu Kılınması**, Beta Yayınları, İstanbul, 2000, s. 111 vd.; KARAYALÇIN, Yaşar, "Üst Kuruluşlar Hukuku", **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, Yıl: 1991, Cilt: XVI, Sayı: 1, s. 39.

² KARAYALÇIN, 1991, s. 41; EIDENMÜLLER, Horst, **Ausländische Kapitalgesellschaften im deutschen Recht**, Hrsg. Horst Eidenmüller, C.H.Beck, München, 2004, § 4 Gesellschaftsrecht, Rn. 18-20; SCHWEIZER, Kerstin, "Die (Durchgriffs-)Haftung der Gesellschafter in der "kleinen" Kapitalgesellschaft und die Grenzen der Dogmatik", **Zeitschrift für Vergleichende Rechtswissenschaft**, Yıl: 2019, Sayı: 1, s. 4 vd. Alman hukukunda perdenin kaldırılması kuramı bağlamında teoride bir görüş birliği olmadığı yönünde bkz. SEVEN, Vural / GÖKSOY, Y. Can, "Ticaret Şirketlerinde Tüzel Kişilik Perdesinin Kaldırılması", **İstanbul Barosu Dergisi**, Yıl: 2006, Cilt: 80, Sayı: 6, s. 2461. Kuramın dayanağı açısından meselenin teorik tartışması ve detayları bir kenara bırakılacak olursa uygulamada mahkemelerin hakkın kötüye kullanımı açısından değerlendirme yaptıkları söylenebilir. Bkz. "Schutz der abhängigen GmbH gegen Eingriffe des Alleingesellschafters - Bremer Vulkan", **Neue Juristische Wochenschrift**, Yıl: 2001, Sayı: 49, s. 3622 vd.; "Haftung der GmbH-Gesellschafter bei existenzvernichtendem Eingriff", **Neue Juristische Wochenschrift**, Yıl: 2002, Sayı: 41, s. 3024 vd.

³ BATTAL, Ahmet, "Bir Alan Araştırması Işığında Sermaye Şirketlerinin Sorumluluğu Konusundaki Hukuki Bilgi Eksikliğinin Olumsuz Sonuçları ve Perdenin Kaldırılması Teorisi Yardımıyla Giderilmesi", **Yargıtay Dergisi**, Yıl: 1975, Cilt: 24, Sayı: 4, s. 661-662; DURAL Mustafa, "Tüzel Kişilik Perdesinin Aralanması", **Sermaye Piyasası Kurulu 15. Yıl Sempozyumu (Mayıs 1998)**, Sermaye Piyasası Kurulu, 1998, Yayın No. 119, s. 98; SEROZAN, Rona, **Sözleşmeden Dönme**, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1975, s. 90 vd.

⁴ Yarg. 19. HD, 15.05.2006, 8774/5232; Yarg. 23. HD, 19.06.2012, 3083/4296; Yarg. 23. HD, 26.09.2012, 4542/5447.

⁵ Yarg. HGK, 09.06.2020, 94/358; Yarg. HGK, 09.06.2019, 808/504; Yarg. 3. HD, 03.12.2019, 593/9655.

kuramının dayanağı olarak yani dürüstlük kuralı ve hakkın kötüye kullanılması yasağı işlevinde de değerlendirmemektedir⁶. Nitekim muvazaa veya kanuna karşı hile olgularının bulunması, zorunlu olarak perdenin kaldırılması kuramının uygulanmasını gerektirmemekte, bu olgular anılan kuramdan bağımsız şekilde sorumluluğa neden olabilmektedir⁷.

B. Organik Bağ, Yönetmel Anlamda ve Malvarlığı Bakımından Özdeşlik

Organik bağ kavramı ya da olgusu perdenin kaldırılmasına ilişkin Yargıtay kararlarında üzerinde durulan, genellikle perdenin kaldırılması kuramı ile birlikte tahlil edilen bir kavramdır. Perdenin kaldırılması kuramı ile aralarındaki benzerlikler neticesinde böyle bir görünümün ortaya çıktığı söylenebilir. Ancak hemen ifade edilmelidir ki, bu iki kavramın aynı olguyu ifade etmediği de tüm bu kararlarda açıklanmaktadır. Dolayısıyla her iki kavrama ilişkin Yargıtay yaklaşımında belirgin bir karmaşa ve uyumsuzluktan bahsetmek de kolay değildir. Yargıtay tarafından organik bağ, iki tüzel kişilik ya da tüzel kişilerin ortakları arasındaki ilişki olarak nitelendirilmektedir. Ancak bu bağ ya da ilişkinin perdenin kaldırılması durumunda olduğu kadar güçlü olması gerekmemektedir⁸. Nitekim iki ortaklık arasında ortaklık yapısı, faaliyet konusu ve hukuki ilişki gibi kriterlerden hareket edilerek ayniyet, dolayısıyla organik bağ tespit edilebilmektedir. Perdenin kaldırılması kuramının uygulanması için söz konusu olacak bağlantı, ayniyet ise çok daha güçlü olmak zorundadır. Bu bağ, her iki ortaklığın adeta tek bir ortaklıkmiş algısı yaratması şeklinde tezahür etmelidir. Öte yandan organik bağ kavramı, perdenin kaldırılması kuramının uygulanmasına gerek kalmadan da ilgililerin sorumluluğuna gidilmesine neden olabilmektedir. Nitekim organik bağ kriterlerinin sağlanmasına bağlı olarak ortakların sorumlu tutulduğunu ya da sorumlu tutulması gerektiğini vurgulayan çok sayıda içtihat bulunmaktadır⁹.

⁶ Bkz. dpn. 5.

⁷ Yarg. HGK, 09.06.2020, 94/358; Yarg. HGK, 09.06.2019, 808/504.

⁸ ÖZTEK, Selçuk / MEMİŞ, Tekin, “Şirketler Hukuku ve İcra İflas Hukuku İlkeleri Karşısında Borçlu Şirketin Alacaklılarının Hakim Ortağa Karşı Korunması”, **I. Uluslararası Ticaret Hukuku Sempozyumu (02 Şubat 2008)**, Marmara Üniversitesi Sempozyum Yayınları, Editör Erol Ulusoy, İstanbul, 2008, s. 210.

⁹ Pek çokları yerine bkz. Yarg. 9. HD, 04.07.2008, 12825/18885; Yarg. 9. HD, 02.06.2009, 9436/15249; Yarg. HGK, 16.04.2003, 9-279/292.

Organik bağın tespiti sonrasında ise, bir ortaklığın borçları nedeniyle diğer bir ortaklığın malvarlığına el atılabilmektedir. Bu sonucun perdenin kaldırılması kuramı kapsamında perdenin çapraz olarak kaldırılmasına benzediği ifade edilmektedir¹⁰. Ancak perdenin çapraz olarak kaldırılmasında organik bağ nedeniyle el atmaya kıyasla daha ileri aşamalara gidilebilmektedir. Örneğin borçlu ortaklığın borçları nedeniyle sadece kardeş ortaklığın malvarlığına değil aynı zamanda kardeş ortaklığın ortaklarının malvarlıklarına da el atılabilir¹¹.

Yönetmelik anlamında ve malvarlığı bakımından özdeşlik, perdenin kaldırılması kuramının uygulanması için yine Yargıtay tarafından gözetilen bir kriterdir. Perdenin kaldırılması için bir takım sıkı şartların gerçekleşmesi gerekir¹². İşte bu kapsamda yönetmelik olarak ve malvarlığı bakımından özdeşleşme, bütünleşme kriteri dikkate alınmaktadır¹³. Aslında bu kriterin işaret ettiği durum, perdenin kaldırılması yaptırımının uygulanacağı ortaklıkların tek bir iktisadi bütünlüğünün olmasıdır. Perdenin kaldırılması kuramının uygulanması için ancak bu şekilde bir iktisadi bütünlüğün gerekli olduğu ve bu kriterin sıkı bir şekilde gözetildiği doktrin ve Yargıtay kararlarında vurgulanmıştır¹⁴. Söz konusu malvarlığı özdeşliği üçüncü kişiler nezdinde iktisadi bir bütünlük içerisindeki tek bir ortaklıkla iş yapıyor algısının oluşmasına neden olmaktadır. Bu algı yaratıldıktan sonra ortaklıklardan birinin içinin boşaltılması ya da bir ortaklığın malvarlığının boşaltılarak diğer bir ortaklığa işlerin yönlendirilmesi aynı zamanda kötüye kullanma olarak değerlendirilecek bir durumdur.

¹⁰ ÖZTEK/MEMİŞ, 2008, s. 210.

¹¹ Yarg. HGK, 01.07.2020, 808/504.

¹² Yargıtay özellikle üçüncü şahıslara bilinçli olarak zarar verme saikiyle hareket edilmiş olmasını ve buna ilişkin fiillerin bir takım somut deliller ile ispat edilmesini gözetmektedir. Bkz. Yarg. HGK, 22.09.2021; 3109/1075; Yarg. HGK, 01.07.2020, 808/504; Yarg. HGK, 09.06.2020, 94/358.

¹³ LIEDER, Jan, **Kommentar zum Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung (GmbH-Gesetz)**, (Hrsg. A. Heidinger, vd.), Band 1, C.H.BECK, München, 2017, GmbHG § 13 Juristische Person; Handelsgesellschaft, Rn. 388.

¹⁴ Yarg. HGK, 09.06.2020, 94/358; Yarg. HGK, 09.06.2019, 808/504; Yarg. 11. HD, 23.02.2021, 2970/1603; ÖZTEK/MEMİŞ, 2008, s. 204 vd.; FASTRICH, Lorenz, Band 20, "Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung", **Beck'sche Kurz Kommentare**, Aufl. 22, C.H.BECK, München, 2019, GmbHG § 13, Rn. 45; VERSE, Dirk A., Beck'sche Kurz Kommentare, **Gesellschaftsrecht**, (Hrsg. M. Henssler), Band 62, Aufl. 5, C.H.BECK, München, 2021, GmbHG § 13, Rn. 38.

Alman hukuk düzeninde tüzel kişilik perdesinin kaldırılmasının başlıca üç durumda söz konusu olacağı ifade edilmektedir¹⁵. Bunlar, *Vermögensvermischung* olarak adlandırılan malvarlıklarının karışması, *Sphärenvermischung* olarak adlandırılan ortaklık ile ortakların malvarlığı ve organizasyonel alanlarının karışması ve *Institutsmissbrauchs* olarak adlandırılan kurumsal kötüye kullanmadır. Yargıtay kararlarında perdenin kaldırılması gereken durumlarla ilgili yapılan açıklamalarda söz konusu durumlara ilişkin açıklama ve örneklere rastlamak mümkündür¹⁶.

III. YARGITAY'IN PERDENİN KALDIRILMASINA NEDEN OLAN OLAYLARIN İSPATLANMASI BAĞLAMINDAKİ YAKLAŞIMI

Yargıtay tarafından perdenin kaldırılması bağlamında bir takım sıkı ispat şartları aranmaktadır. Yukarıda¹⁷ belirtilen durumların mevcudiyetinin aynı zamanda olay bazında somut verilerle ortaya konulması gerekir. Bu açıdan Yargıtay'ın yaklaşımı organik bağın ispatlanması ile perdenin kaldırılmasının ispatlanması bakımından değişmektedir. Esasında bu yaklaşım farklılığı da doğal kabul edilmelidir. Zira açıklandığı üzere, organik bağ perdenin kaldırılmasına kıyasla daha zayıf bir bağlantının bulunduğu durumlarda söz konusu olabilmektedir. Nitekim organik bağın ispatı bakımından tanık deliline dâhi dayanılabileceği Yargıtay tarafından kabul edilmektedir¹⁸. Ancak sadece birtakım benzerliklerin bulunduğu iddiası organik bağın ispatı için bile yeterli kabul edilmemektedir. Örneğin ortaklıkların kuruluş tarihlerinin aynı olması, ortaklarının akraba olması gibi olgular tek başına organik bağ dâhi kanıtlanamamaktadır. Bunun ötesinde de birtakım somut delillerin ortaklıklar arasındaki ilişkiyi ortaya koyması gerekir¹⁹. Örneğin ortaklıkların aynı ortaklara sahip olması, aynı iş kolunda faaliyet göstermesi gibi olgular başkaca somut deliller ile organik bağın varlığını ispat edebilecektir. Perdenin kaldırılması için üçüncü kişileri zarara uğratmak için bilinçli

¹⁵ VERSE, 2021, Rn. 38 vd.

¹⁶ Bkz. yukarıda dpn. 14'de yer verilen kararlar.

¹⁷ Bkz. II no'lu başlık altındaki açıklamalar.

¹⁸ Yarg. HGK, 09.06.2020, 94/358.

¹⁹ Bkz. yukarıda dpn. 12'de yer verilen kararlar.

faaliyetlerde bulunulduğu da ispat edilmelidir. Bu durumun tipik örneği Yargıtay'ın karşısına gelen piyasadan para toplanmasına ilişkin davalardır²⁰. Bu tür davaların konusu olaylarda çok sayıda kişiden yatırım ve sonrasında kazanç vaadiyle para toplanmakta ancak daha en başından bu durumu organize eden kişilerin üçüncü kişilere zarar verme kastıyla hareket ettikleri görülmektedir. Söz konusu davalar karşısında perdenin kaldırılmasına kuramına başvurulmasının Yargıtay'ın standart yaklaşımı haline geldiği söylenebilir.

IV. PERDENİN KALDIRILMASI YÖNTEMLERİ AÇISINDAN YARGITAY KARARLARI VE YARGITAY'IN FARKLI DAİRELERİNİN PERDENİN KALDIRILMASINA İLİŞKİN UYGULAMADAKİ YAKLAŞIMLARI

A. Perdenin Kaldırılması Yöntemleri Açısından Yargıtay Kararları

Perdenin kaldırılması yöntemleri genellikle üç farklı başlık altında incelenmektedir. Bunlar; perdenin düz kaldırılması, perdenin ters kaldırılması ve perdenin çapraz kaldırılmasıdır²¹. Ayrıca bu yöntemlere bir dördüncü yöntem olarak borçlunun kendisinin perdenin kaldırılmasını talep etmesi kimi yazarlarca eklenmektedir²².

Doktrinde yapılan bahis konusu ayrıma Yargıtay kararlarında da değinilmektedir²³. Yargıtay içtihatlarına bu bağlamda yaklaşıldığında, perdenin kaldırılmasına ilişkin en başta değinilen üç yöntemin de uygulandığı görülmektedir. Yargıtay tarafından perdenin

²⁰ Pek çokları yerine bkz. Yarg. 11. HD, 25.02.2015, 17873/2556; Yarg. 11. HD, 17.03.2015, 5717/3688; Yarg. 11. HD, 09.09.2014, 9881/13459; Yarg. 11. HD, 25.02.2015, 17873/2556; Yarg. 11. HD, 14.03.2014, 14463/4973.

²¹ ÖZKAN, Aytül, “İş Hukukunda Tüzel Kişilik Perdesinin Kaldırılması Teorisi”, **Çukurova Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Yıl: 2020, Cilt: 5, Sayı: 1, s. 2500 vd.; GÜL, Hilal, “Yüksek Mahkeme Kararları Işığında Tüzel Kişilik Perdesinin Kaldırılması”, **İstanbul Barosu Dergisi**, Yıl: 2017, Cilt: 91, Sayı: 6, s. 207 vd.; ULUCAN, Devrim, “İş Hukukunda Tüzel Kişilik Perdesinin Kaldırılması”, **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası**, Yıl: 2016, Cilt: 74, Özel Sayı, s. 757; KAPLAN, İbrahim, “Tüzel Kişiliğe Sahip Ticaret Ortaklıklarında Perdenin Kaldırılması Talepli Hukuki Sorumluluk Davaları”, **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, Yıl: 2009, Cilt: XXV, Sayı: 4, s. 44 vd.

²² TEKİNALP/TEKİNALP, **1995**, s. 399.

²³ Yarg. HGK, 09.06.2020, 94/358; Yarg. HGK, 09.06.2019, 808/504; Yarg. 23. HD, 23.12.2015, 10384/8391.

düz kaldırılması yani ortaklığın borçlarından dolayı ortakların malvarlıklarıyla sorumlu tutulmaları yönünde pek çok karar verilmiştir²⁴. Benzer şekilde Yargıtay tarafından perdenin ters kaldırılması ve çapraz kaldırılması kavramları da benimsenmiş ve bu yönde kararlar verilmiştir²⁵.

B. Yargıtay'ın Farklı Dairelerinin Perdenin Kaldırılması Kuramının Uygulanmasındaki Yaklaşımları

Perdenin kaldırılması kuramı açıklandığı üzere Yargıtay tarafından benimsenmiş bir kuramdır. Şartları oluştuğunda, kuramın uygulanabilirliği hakkında güncel bir tartışma bulunmamaktadır. Ancak söz konusu şartların ne zaman gerçekleşmiş kabul edileceği, bu şartların gerçekleştiğinin ispatı için hangi kriterlerin dikkate alınması gerektiği konularında Yargıtay'ın iş bölümü açısından farklı özel hukuk alanlarına bakan daireleri arasında tam bir uyuşmanın bulunduğundan da söz edilemez. Bu olguda, kuramın uygulanmasının kararlar bağlamında gelişim göstermesi etkili olduğu kadar başkaca birtakım faktörler de rol oynamıştır. Bu noktada iş davalarına bakmakla görevli Yargıtay dairelerinin yaklaşımı üzerinde durmayı gerektirmektedir. Özellikle işyeri devrinin tartışıldığı birtakım kararlarda perdenin kaldırılması kuramının uygulanması bağlamında ortaya konulan yaklaşımın kuramın uygulanmasını kolaylaştırıcı, bu konuda cesaret verici nitelikte olduğu söylenebilir²⁶.

Ticari davalara bakmakla görevli ihtisas dairelerinin kararlarında ise, kuramın daha sıkı şekilde uygulandığı, kuramın istisnai niteliği üzerinde daha fazla durulduğu tespiti yapılabilir²⁷. Öte yandan Yargıtay'ın önüne gelmiş olan konuyla ilgili davaların birçoğu yukarıda²⁸ da değinildiği üzere, halktan, özellikle yurtdışındaki gurbetçilerden yatırım

²⁴ Pek çokları yerine bkz. Yarg. 9. HD, 04.07.2008, 12981/18875; Yarg. 23. HD, 11.10.2012, 4160/5938; Yarg. 23. HD, 23.12.2015, 10384/8391; Yarg. 23. HD, 27.02.2019, 3472/745.

²⁵ Perdenin ters kaldırılması yönündeki kararlar için bkz. Yarg. 11. HD, 11.12.2017, 5148/7084; Yarg. 23. HD, 11.10.2012, 4160/5938. Perdenin çapraz kaldırılması yönündeki kararlar için bkz. Yarg. 23. HD, 11.10.2012, 4160/5938; Yarg. 19. HD, 29.09.2006, 1122/9002.

²⁶ Yarg. 22. HD, 14.05.2013, 22684/10887; Yarg. 22. HD, 26.11.2014, 24696/33391; Yarg. 22. HD, 19.03.2013, 16951/5693; Yarg. 22. HD, 19.03.2013, 17090/5730; Yarg. 22. HD, 03.05.2012, 16700/8604; Yarg. 9. HD, 14.05.2013, 22684/10887.

²⁷ Pek çokları yerine bkz. Yarg. 11. HD, 23.03.2021, 3856/2763; Yarg. 19. HD, 01.10.2015, 1203/11738; Yarg. 19. HD, 16.03.2016, 6305/4589; Yarg. 19. HD, 24.03.2015, 7187/4144.

²⁸ Bkz. yukarıda dpn. 20.

bahanesiyle para toplanmasına ilişkin davalardır²⁹. Bu tür davalarda daha en başından itibaren organize bir şekilde üçüncü kişilerin zararına hareket edilmesi olgusu söz konusu olmaktadır. Bunun yanı sıra kuramın uygulanması için Yargıtay tarafından gerekli görülen kriterlerin tamamının mevcut olduğu görülmektedir. Doğal olarak bu tür davalardaki kuramın uygulanması bağlamında istikrar kazanmış Yargıtay yaklaşımı haklı görülmelidir.

SONUÇ

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun kabul edilmesinden bu yana perdenin kaldırılması kuramının Türk hukukunda mahkeme içtihatları ve bu anlamda belirleyici otorite olan Yargıtay uygulaması bağlamında ana hatlarıyla yerleşmiş bir müessese olduğu söylenebilir. Yargıtay'ın kuram hakkındaki detaylı değerlendirmelerini içeren özellikle Hukuk Genel Kurulu kararlarında, kuramın uygulanması için gerekli olan doktrinde dile getirilen kriterlerin, kuramın uygulanma yöntemlerinin bütünüyle benimsenmiş oldukları da görülmektedir. Bu kapsamda üçüncü kişilere zarar verme kastıyla hareket edilmesi, görünürdeki ortaklık ile ilişkili ortak veya ortaklıklar arasında malvarlığı açısından ve yönetsel olarak özdeşliğin, bütünleşmenin söz konusu olması ve bu olguların güçlü delillerle ispat edilebilmesi Yargıtay'daki hâkim yaklaşımıdır. Ancak iş bölümü gereği farklı özel hukuk alanlarıyla görevli daire kararları bağlamında, özellikle kuramın uygulanmasına ilişkin delil ve olguların takdirinde bir takım yorum farklılıklarının olabildiği de belirtilebilir. Nitekim zamanla değişiklik gösterebilecek nitelikte olmakla birlikte iş davalarına bakmakla görevli daire kararları kuramın uygulanması yönünde daha kolaylaştırıcı bir anlayışı sergilemektedir. Ancak doğası gereği içtihatların daima gelişim ve değişime açık oldukları gerçeği de göz ardı edilmemelidir.

²⁹ Pek çokları yerine bkz. Yarg. 11. HD, 09.04.2019, 4111/2786; Yarg. 11. HD, 25.02.2015, 17873/2556; Yarg. 11. HD, 24.11.2014, 11154/18197; Yarg. 11. HD, 18.11.2014, 10308/17803; Yarg. 11. HD, 02.12.2014, 23021/36630.

KAYNAKÇA

- BATTAL, Ahmet, “Bir Alan Araştırması Işığında Sermaye Şirketlerinin Sorumluluğu Konusundaki Hukuki Bilgi Eksikliğinin Olumsuz Sonuçları ve Perdenin Kaldırılması Teorisi Yardımıyla Giderilmesi”, **Yargıtay Dergisi**, Yıl: 1975, Cilt: 24, Sayı: 4, (s. 645-662).
- DURAL, Mustafa, “Tüzel Kişilik Perdesinin Aralanması”, **Sermaye Piyasası Kurulu 15. Yıl Sempozyumu (Mayıs 1998)**, Sermaye Piyasası Kurulu, 1998, Yayın No. 119, (s. 97-107).
- EIDENMÜLLER, Horst, **Ausländische Kapitalgesellschaften im deutschen Recht**, Hrsg. Horst Eidenmüller, C.H. BECK, München, 2004.
- FASTRICH, Lorenz, Band 20, “Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung”, **Beck’sche Kurz Kommentare**, Aufl. 22, C.H. BECK, München, 2019.
- GÜL, Hilal, Yüksek Mahkeme Kararları Işığında Tüzel Kişilik Perdesinin Kaldırılması, **İstanbul Barosu Dergisi**, Yıl: 2017, C. 91, S. 6, (s. 203-215).
- KAPLAN, İbrahim, “Tüzel Kişiliğe Sahip Ticaret Ortaklıklarında Perdenin Kaldırılması Talepli Hukuki Sorumluluk Davaları”, **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, Yıl: 2009, Cilt: XXV, Sayı: 4, (s. 37-46).
- KARAYALÇIN, Yaşar, Üst Kuruluşlar Hukuku, **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, Yıl: 1991, Cilt: XVI, Sayı: 1, (s. 1-47).
- LIEDER, Jan, **Kommentar zum Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung (GmbH-Gesetz)**, (Hrsg. A. Heidinger v.d.), C.H. BECK, Band 1, München, 2017.
- ÖZKAN, Aytül, “İş Hukukunda Tüzel Kişilik Perdesinin Kaldırılması Teorisi”, **Çukurova Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Yıl: 2020, Cilt: 5, Sayı: 1, (s. 2493-2522).
- SCHWEIZER, Kerstin, “Die (Durchgriffs-)Haftung der Gesellschafter in der "kleinen" Kapitalgesellschaft und die Grenzen der Dogmatik”, **Zeitschrift für Vergleichende Rechtswissenschaft**, Yıl: 2019, Sayı: 1, (s. 1-39).

SEROZAN, Rona, **Sözleşmeden Dönme**, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1975.

SEVEN, Vural/GÖKSOY, Y. Can, “Ticaret Şirketlerinde Tüzel Kişilik Perdesinin Kaldırılması”, **İstanbul Barosu Dergisi**, Yıl: 2006, Cilt: 80, Sayı: 6, (s. 2455-2470).

TEKİNALP, Gülören / TEKİNALP, Ünal, **Perdeyi Kaldırma Teorisi**, Reha Poroy’a Armağan, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi, İstanbul, 1995.

ULUCAN, Devrim, “İş Hukukunda Tüzel Kişilik Perdesinin Kaldırılması”, **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası**, Yıl: 2016, Cilt: 74, Özel Sayı, (s. 757 – 764).

VERSE, Dirk A., Beck’sche Kurz Kommentare, **Gesellschaftsrecht**, (Hrsg. M. Henssler), Band 62, Aufl. 5, C.H. BECK, München, 2021.

YANLI, Veliye, **Anonim Ortaklıklarda Tüzel Kişilik Perdesinin Kaldırılması ve Pay Sahiplerinin Ortaklık Alacaklılarına Karşı Sorumlu Kılınması**, Beta Yayınları, İstanbul, 2000.

Yazarsız Kaynaklar

“Haftung der GmbH-Gesellschafter bei existenzvernichtendem Eingriff”, **Neue Juristische Wochenschrift**, Yıl: 2002, Sayı: 41, (s. 3024-3026).

“Schutz der abhängigen GmbH gegen Eingriffe des Alleingesellschafters - Bremer Vulkan”, **Neue Juristische Wochenschrift**, Yıl: 2001, Sayı: 49, (s. 3622-3626).